

Helena Laurell, 08-677 26 51
Tomas Malmström, 08-677 25 02

registrator@ei.se

Remissvar avseende Energimarknadsinspektionens förslag till föreskrifter och allmänna råd om anslutningsavgifter för elektriska anläggningar

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Övergripande synpunkter

Energiföretagen ser positivt på att grundläggande principer för utformning av anslutningsavgifter klargörs mot bakgrund av att de nuvarande reglerna om detta i ellagen kommer att upphöra vid årsskiftet. En ökad tydlighet skapar förutsättningar för en mer likvärdig hantering samt ökad transparens för anslutande kunder.

Förslaget till föreskrifter innebär en inriktning mot grunda anslutningsavgifter. Energimarknadsinspektionens (Ei) vägval i denna fråga innebär, som framgår av konsekvensbeskrivningen, bland annat att lokaliseringssignalerna minskar och att en större andel av anslutningskostnaderna får bäras av kundkollektivet. Vi noterar dock att Ei bedömer att andra konsekvenser såsom ökad förutsebarhet och möjliggörande av effektiv elektrifiering av samhället, medför att fördelarna ändå överväger. Energiföretagen understryker vikten av en noggrann analys av konsekvenserna då de nya föreskrifterna innebär en stor förändring i förhållande till hur kostnaderna hittills fördelats.

Vi uppskattar ambitionen att tydliggöra vilka anläggningsdelar som ska ingå vid beräkningen av en grundare anslutningsavgift. Dock behöver förslaget i dessa delar klargöras, särskilt avseende maskade nät.

Förslaget innebär även en möjlighet att undantagsvis tillämpa djupare avgifter. Det är bra att djupare anslutningsavgifter kan tillämpas vid särskilda skäl som ett komplement till den grundläggande principen om grunda avgifter, i syfte att motverka att höga kostnader som i huvudsak drivs av enskilda kunder belastar kundkollektivet i alltför stor utsträckning. Vissa förtydliganden behövs dock när det gäller förutsättningarna för att tillämpa djupare avgifter.

Vi är positiva till en schablonmodell för anslutningar upp till och med 25 A, eftersom dessa utgör majoriteten av antalet anslutningar. Den nuvarande schablonmodellens enkelhet utgör en styrka. Det är därför bra att enkelheten i stor utsträckning bibehållits i förslaget till ny schablonmodell. Även möjligheten att tillämpa olika schablonvärden där det föreligger markanta kostnadsskillnader inom elnätet är bra. Förslaget till ny schablonmodell behöver dock förtydligas och kompletteras i vissa avseenden.

Detaljerade synpunkter

Utkastet till föreskrifter - 2 kap. Ord och uttryck

Begreppet "anläggning" definieras i kapitel 2 i föreskrifterna som "en elektrisk anläggning". I 2 § elsäkerhetslagen definieras en elektrisk anläggning som "en anläggning för produktion, överföring eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den".

Energiföretagen uppfattar att föreskriften således gäller för anslutning av användaranläggningar, överföringsanläggningar och produktionsanläggningar. Om föreskriften även gäller vid anslutning av energilagringsanläggningar (enligt definitionen i 1 kap 4 § ellagen) är däremot inte tydligt utan bör klargöras.

Begreppet "åtgärd" definieras i kapitel 2 i föreskriften som "ett arbetsmoment eller en nätdel som krävs för att ansluta en anläggning". Flexibilitetslösningar nämns ibland som ett eventuellt alternativ till nätförstärkning. Frågan väcks då om sådana lösningar kan omfattas av begreppet "åtgärd" då de kan anses vara ett arbetsmoment. Samtidigt anges i föreskriften att anslutningsavgifter ska vara en engångsavgift. Det bör klargöras om, och i så fall hur, kostnader för flexibilitetslösningar (som utgör löpande kostnader) i något fall skulle kunna inkluderas i en anslutningsavgift.

Utkastet till föreskrifter - 3 kap. Grundläggande principer

Den remitterade föreskriften innebär en inriktning mot att som huvudregel tillämpa grunda anslutningsavgifter. När det gäller var man ska dra gränsen för hur grunda avgifterna bör vara föreslås i 3 kap 3 § att det är åtgärder från och med faktiskt matande eller mottagande transformatorstation som ska inkluderas i anslutningsavgiften.

Energiföretagen anser att det behöver förtydligas om det är närmaste befintliga eller närmaste planerade transformatorstation som avses. Om det är den planerade som avses kan en konsekvens bli att en kund som är belägen längre ifrån närmaste befintliga transformatorstation kan få en lägre avgift än en kund som har ett kortare avstånd. Detta kan inträffa om den förstnämnda kundens anslutning kräver att en ny transformatorstation byggs nära kunden. En sådan utformning skulle kunna uppfattas som ologisk och vara svår att förklara för anslutande kunder.

När det gäller maskade regionnät behöver det utvecklas och förtydligas hur 3 kap

3 § ska tillämpas. I maskade nät kan det finnas flera berörda transformatorstationer och vara svårt att avgöra vilken som är den faktiskt matande respektive mottagande. Det kan också vara fråga om mycket omfattande nätdelar och/eller långa avstånd i det maskade nätet som kan komma i fråga vid bestämning av den kundspecifika andelen. Det behöver klargöras om den av Ei föreslagna principen är tillämplig även i dessa fall eller vilka principer som annars ska gälla.

I 3 kap 3 § andra stycket anges att nätföretaget vid beräkningen av kostnaderna för genomförda åtgärder *ska* utgå från värdet i kapitalbasen för de anläggningstillgångar som används vid anslutningen. I tredje stycket anges samtidigt att nätföretaget *får* beräkna kostnaderna för genomförda åtgärder med hjälp av schablonvärden som är framtagna i enlighet med tillämplig branschstandard. Energiföretagen anser att detta kan uppfattas som motstridigt. Är syftet att nätföretaget ska ha rätt att välja mellan dessa båda alternativ? Det bör i så fall även förtydligas om detta val avser såväl genomförda som planerade åtgärder.

Energiföretagen noterar att begreppet "nuanskaffningsvärde" endast används i definitionskatalogen i kapitel 2 i utkastet till föreskrifter. I 3 kap 3 § används termen "värdet i kapitalbasen". Detta behöver förtydligas. Är det, med tanke på att det definieras, nuanskaffningsvärdet som avses? Utifrån av Ei kommunicerad information om inriktningen för intäcksregleringen i tillsynsperiod 2028-2031, kan man annars dra slutsatsen att det är ursprungliga anskaffningsvärden som avses. Detta eftersom anläggningarna sannolikt ska värderas på det sättet från och med nästa tillsynsperiod. Oavsett om det är nuanskaffningsvärden eller ursprungliga anskaffningsvärden som avses måste det även klargöras om det är åldersjusterade värden eller de fulla värdena som ska användas. Formuleringen "värdet i kapitalbasen" kan tolkas på flera olika sätt och ger inte tillräcklig vägledning.

I det allmänna rådet till 3 kap 3 § finns uttalanden om vad som avses med nödvändiga åtgärder för att genomföra en anslutning. Där anges att sådana åtgärder "inte får vara ägnade att åstadkomma en generellt ökad överföringskapacitet i nätföretagets nät". Vad som avses med detta behöver klargöras. Det bör exempelvis noteras att viss "överkapacitet" jämfört med exakt den kapacitet som anslutande kund efterfrågar kan uppstå genom att man i praktiken har vissa standardstorlekar på komponenter att förhålla sig till. Mot bakgrund av att förtida delning enligt 3 kap 4 § ska tillämpas och att en anslutande kund därmed normalt endast betalar sin kundspecifika andel av nätdelarna bör det inte ha någon betydelse om åtgärderna även medför att kapaciteten i elnätet ökar och kan användas för att ansluta fler kunder. Det borde till och med kunna vara så att förstärkningar i samband med anslutning av en kund ibland är ett synnerligen bra tillfälle att till låg merkostnad öka den generella överföringskapaciteten i elnätet, till nytta även för andra befintliga eller nya kunder.

Som framgått ovan innebär den föreslagna föreskriften en inriktning mot att som huvudregel tillämpa grunda anslutningsavgifter. Detta utgör i sig en kraftig schablonisering som medför att anslutningsavgifterna blir mindre kostnadsreflektiva. Nätföretagen beaktar sammanlagringseffekten vid dimensionering av näten. Det kan däremot ifrågasättas om det är lämpligt att, så som föreslås i 3 kap 4 §, trots denna kraftiga schablonisering införa krav på att beakta sammanlagringseffekten även vid beräkningen av den kundspecifika andelen av de ”grunda” kostnaderna. Den typen av beräkning tenderar att bli alltmer komplicerad ju mer distribuerad produktion och batterier som finns i näten. Sammanlagringen kan dessutom förändras över tid. Beräkningarna kan därför förväntas ta alltmer tid i anspråk och bli kostnadsdrivande. Till detta kommer att det inte är säkert att samma sammanlagringsfaktorer kan appliceras på samma typ av kund i olika anslutningsärenden. Den ökade komplexiteten i beräkningen riskerar därför att dessutom leda till ökade utmaningar för kunderna att förstå hur deras avgift har beräknats. Energiföretagen anser mot den bakgrunden att det inte är rimligt att införa ett krav på att beakta sammanlagringseffekten vid beräkning av anslutningsavgifter. Om Ei trots detta väljer att uppställa ett sådant krav bör det vara tillåtet att använda schabloniserade beräkningsmetoder för att minska den administrativa bördan. Det bör vidare övervägas om Ei kan ge exempel på sådana schabloniserade beräkningsmetoder.

Av 3 kap 4 § framgår att förtida delning ska tillämpas när anslutningsavgifterna beräknas. I denna bestämmelse anges dock ingen tidsperiod. När det gäller förtida delning inom schablonmodellen enligt 4:e kapitlet anges däremot att det är en tioårsperiod som avses. Det bör tydliggöras om denna skillnad är avsiktlig.

Det föreslås en ”ventil” i 3 kap 5 § som innebär att djupare avgifter ska tillämpas under vissa förutsättningar. Energiföretagen anser att det är en lämplig ordning att införa en sådan ventil för att vid behov kunna motverka att höga kostnader som i huvudsak drivs av enskilda kunder belastar kundkollektivet i alltför stor utsträckning.

I 3 kap 5 § 1 punkten bör förtydligas att det med ”anslutningsavgiften” avses en avgift som har beräknats i enlighet med 3 kap 3 § första stycket andra meningen (dvs som baseras på den kundspecifika andelen av kostnaderna för åtgärder från och med närmaste faktiskt matande eller mottagande transformatorstation fram till anslutningspunkten för den anslutande anläggningen).

De allmänna råden till 3 kap 5 § bör förtydligas i flera avseenden:

- I de allmänna råden används termer som medför ett relativt stort tolkningsutrymme, t ex ”fåtal”, ”omfattande åtgärd” och ”betydande omfattning”. Vi bedömer att det sannolikt kommer att ta tid innan det finns praxis som klargör hur föreskriften ska förstås i dessa delar. Det bör därför övervägas att ytterligare förtydliga vad som avses med dessa begrepp eftersom undantagsbestämmelsen är obligatorisk att tillämpa om

förutsättningarna är uppfyllda.

- Det saknas exempel på vad som skulle kunna vara sådana "särskilda skäl" som avses i punkten 2 i föreskriftstexten. Det vore bra att få vägledning i detta avseende i de allmänna råden.
- Det bör förtydligas att även anslutningsavgifter till överliggande nät kan utgöra underlag för en djupare avgift när 3 kap 5 § är tillämplig. Detta eftersom vissa anslutningar föranleder investeringar i överliggande nät som medför en anslutningsavgift från det överliggande nätet till det underliggande.
- Det bör klargöras om såväl genomförda som planerade åtgärder åsyftas även när undantaget i 3 kap 5 § tillämpas.

Utkastet till föreskrifter - 4 kap Utformning av anslutningsavgift för en anläggning med en mätarsäkring om högst 25 Ampere

Vi är positiva till en schablonmodell för anslutningar upp till och med 25 A, eftersom dessa utgör majoriteten av antalet anslutningar. Det ger förutsättningar för en förhållandevis enkel och effektiv hantering.

När det gäller utformningen av schablonmodellen har vi följande synpunkter:

I 4 kap 1 § andra stycket anges att nätföretag som har markanta kostnadsskillnader inom sitt nät får tillämpa olika schablonvärden för olika områden. Energiföretagen anser att detta klargörande är bra.

I 4 kap 3 § andra stycket samt 4 kap 4 § andra stycket anges att nätföretaget ska beakta sammanlagringseffekten vid delning. Vi hänvisar i detta sammanhang till synpunkterna ovan avseende 3 kap 4 §. Att beakta sammanlagring inom schablonmodellen minskar också den eftersträlvade enkelheten i modellen vilket vore olyckligt.

Energiföretagen delar uppfattningen att ventilen i 3 kap 5 § även bör gälla för anslutningar upp till 25 A. Att detta är avsikten framgår av i konsekvensutredningen. Vi anser dock att föreskriftstexten i 4 kap 5 § bör förtydligas, särskilt när det gäller formuleringen "om 3 kap 5 § är tillämplig". Det bör i föreskriftstexten vara tydligt att det även för anslutningar upp till 25 A är möjligt att tillämpa djupare anslutningsavgifter om de förutsättningar som beskrivs i 3 kap 5 § är för handen.

Vi anser att det vore bra att införa en bestämmelse av innebörd att det för samma kund/anslutningspunkt aldrig får vara billigare att ansluta på 35 A än på 25 A. Annars riskerar man att skapa incitament för att beställa större anslutningar än nödvändigt, vilket inte är förenligt med ett effektivt nätutnyttjande. Detta skulle kunna hanteras genom att i föreskriften ange att den avgift som räknas ut med

schablonmodellen utgör ett golv för anslutningsavgiften för anslutningar över 25 A.

Ikraftträdande

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft 1 januari 2027. För tydlighets skull bör det framgå i föreskriften eller i allmänt råd hur övergången till de nya principerna för fastställande av anslutningsavgiftens storlek ska hanteras. Hur ska till exempel offerter som har ställts ut före årsskiftet enligt tidigare principer hanteras? En proaktiv hantering av frågan är att föredra för att undvika meningsskiljaktigheter i efterhand.

Det vore också önskvärt att Ei:s schablonvärden redovisas så snart som möjligt för att underlätta nätföretagens förberedelser inför ikraftträdandet av det nya regelverket.

Konsekvensutredningen

Förslaget till föreskrifter innebär en inriktning mot grunda anslutningsavgifter. Eis vägval i denna fråga innebär, som framgår av konsekvensbeskrivningen, bland annat att lokaliseringssignalerna minskar och att en större andel av anslutningskostnaderna får bäras av kundkollektivet. Vi noterar dock att Ei bedömer att andra konsekvenser såsom ökad förutsebarhet och möjliggörande av effektiv elektrifiering av samhället, medför att fördelarna ändå överväger. Energiföretagen understryker vikten av en noggrann analys av konsekvenserna då de nya föreskrifterna innebär en stor förändring i förhållande till hur kostnaderna hittills fördelats.

I avsnitt 8.1 anges att ett syfte med föreskriften är att förtydliga regelverket för anslutningsavgifter och att ett förtydligat regelverk bedöms leda till färre tvister. Det bör dock noteras att det under en övergångsperiod, till dess att ny praxis etablerats kring tolkningen av den nya föreskriften, inte är osannolikt att antalet tvister ökar. Det är viktigt att Ei är väl rustade för ett ökat antal tvister under en övergångsperiod så att långa handläggningstider kan undvikas och uppkomna tolkningsfrågor snabbt kan prövas.

I avsnitt 8.1 anges vidare att de nya föreskrifterna förväntas leda till kostnader för nätföretagen som behöver uppdatera sina rutiner och beräkningsmodeller för beräkning av anslutningsavgifter. De beräknade merkostnaderna uppskattas av Ei till en engångskostnad om cirka 22 000 – 65 000 kronor per nätföretag. Det är svårt att bedöma om den gjorda uppskattningen är rimlig eftersom kostnaderna varierar kraftigt mellan företagen. Spannet är sannolikt för snävt då vi fått indikationer på att kostnaderna för vissa företag överstiger spannets övre gräns. Vissa företag indikerar dessutom att det inte bara rör sig om en engångskostnad utan att även de löpande kostnaderna väntas stiga.

I avsnitt 2.11 berör Ei kopplingen mellan intäktsram och anslutningsavgifter. I detta sammanhang noterar Energiföretagen att Ei mycket riktigt konstaterar att

inkomster från anslutningsavgifter i redovisningssammanhang utgör intäkter. Att i intäktsregleringen hantera dessa intäkter som något annat än just intäkter anser Energiföretagen vara ologiskt och olämpligt. Energiföretagen vill vidare understryka att det inte är möjligt att fullt ut utvärdera konsekvenserna av förslaget till föreskrifter om anslutningsavgifter relaterade till denna koppling. Detta eftersom utformningen av intäktsregleringen för nästa tillsynsperiod ännu inte är definitivt kommunicerad i alla delar utan endast utgör en inriktning.

Åsa Pettersson
VD, Energiföretagen Sverige